

"Οι Έλληνες Εισαγγελείς πρέπει να αισθάνονται ήρεμοι και ασφαλείς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους"

Βαρουσήμαντη συνέντευξη του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου

Είναι η πρώτη φορά που η εφημερίδα μας έχει την τιμή να φιλοξενεί συνέντευξη Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Εξαιρετικά βαρουσήμαντα τα όσα μας είπε. Ιδιαίτερα σημαντικά για τους εισαγγελείς και γενικότερα για τους δικαστικούς λειτουργούς, αφού αναφέρεται στα ζητήματα της θεσμικής τους ανεξαρτησίας, αλλά και της καθημερινής λειτουργίας τους. Αναφέρεται επίσης στο ρόλο του σύγχρονου εισαγγελέα, αλλά και στις δυσκολίες του έργου του. Οριοθετεί τις σχέσεις δικαιοσύνης και εκτελεστικής εξουσίας, λαμβάνει θέση σε ειδικότερα θέματα που αφορούν στον εισαγγελικό θεσμό και εκπέμπει - ειδικά προς τους νέους εισαγγελείς - μήνυμα τόνωσης των αισθημάτων ανεξαρτησίας αλλά και ασφάλειας που πρέπει να τους διακατέχουν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Ολόκληρη η συνέντευξη του Εισαγγελέα έχει ως εξής:

Εισ.Α.: Συμπληρώνονται ήδη οκτώ μήνες αφότου αναλάβατε την πρωτοκαθεδρία του εισαγγελικού θεσμού. Ποιες είναι οι μέχρι τώρα εντυπώσεις σας; Πόσο δύσκολο, αλήθεια, είναι να κατέχει κάποιος τη θέση αυτή;

Απ: Στο χρονικό διάστημα των οκτώ μηνών, που μεσολάβησε από την προαγωγή μου στη θέση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, είχα την ευκαιρία να επικοινωνήσω με εισαγγελικούς λειτουργούς πολλών περιφερειών της χώρας. Οι εντυπώσεις που αποκόμισα από την επικοινωνία μου αυτή επιβεβαιώνουν την πεποίθηση που σχημάτισα στη διάρκεια των 37 χρόνων της δικαστικής μου σταδιοδρομίας, ότι ο εισαγγελικός θεσμός λειτουργεί ικανοποιητικά και ότι οι Έλληνες εισαγγελείς, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, ανταποκρίνονται πλήρως στα καθήκοντα τους. Στους εισαγγελικούς λειτουργούς η Πολιτεία έχει αναθέσει τη σπουδαιότερη αποστολή της τήρησης της νομιμότητας και της προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη, καθώς και σημαντικό ρόλο στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης. Τα βαρύτερα καθήκοντα τους έχουν σημαντικότερα αυξηθεί και δυσχεραναθεί στη σύγχρονη εποχή, όχι μόνο λόγω των νέων μορφών εγκληματικότητας, αλλά και λόγω της πολυπλοκότητας των συναλλαγών και της εισόδου της ευρωπαϊκής έννομης τάξης στο εθνικό δίκαιο. Είναι, λοιπόν, ευνόητη η δυσχέρεια του έργου και το μέγεθος της ευθύνης που βαρύνει τους ώμους του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος είναι προϊστάμενος όλων των εισαγγελέων, του έχουν δε ανατεθεί από το Σύνταγμα και τους νόμους πολλαπλές και βαρύνουσες σημασίας αρμοδιότητες.

Εισ.Α.: Ίσως το πλέον σημαντικό θέμα που απασχολεί την (ποινική εν προκειμένω) δικαιοσύνη είναι η βραδύτητα στην απονομή της. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι βασικές αιτίες του φαινομένου αυτού;

Απ.: Είναι κοινή η διαπίστωση ότι η Δικαιοσύνη και ιδιαίτερα η ποινική απονέμεται στη χώρα μας με βραδύτητα. Κύρια αιτία του φαινομένου αυτού είναι ο μεγάλος και συνεχώς αυξανόμενος όγκος των υποθέσεων που συσσωρεύονται στα δικαστήρια, οι οποίες, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του συνόλου σχεδόν των δικαστικών λειτουργών (δικαστών και εισαγγελέων), δεν είναι δυνατόν να εκδικαστούν μέσα σε λογική προθεσμία, όπως ναμένουν εύλογα οι πολίτες και επιτάσσει το άρθρο 6§1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τα ικαιώματα του Ανθρώπου. Είναι χαρακτηριστικό ότι, μόνο στην Αθήνα, κατατίθενται σχεδόν 200.000 μηνύσεις κάθε χρόνο. Παράγοντες που ευνοούν τη συσσώρευση αυτή είναι, ασφαλώς, το πάθος της φιλοδικίας που διακατέχει μερίδα του λαού μας και ο πληθωρισμός του δικηγορικού σώματος. Οι ρυθμίσεις του νόμου 3160/ 2003, αν εφαρμοστούν σωστά, θα αποτελέσουν ένα πολύ θετικό βήμα προς την κατεύθυνση της επιθυμητής επιτάχυνσης της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Πρέπει, όμως, να ληφθούν και άλλα νομοθετικά μέτρα, με στόχο τη δραστική μείωση της δικαστικής ύλης, όπως είναι ο περαιτέρω περιορισμός των ένδικων μέσων κατά των βουλευμάτων και αποφάσεων και ιδίως η

αποποινικοποίηση των ηπιότερων αδικημάτων και η μετατροπή τους σε διοικητικές παραβάσεις. Στην επιτάχυνση της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης θα συμβάλει η ίδρυση, στα μεγάλα δικαστήρια της χώρας, ιδιαίτερου ποινικού τμήματος, στο οποίο θα μετέχουν, με αποκλειστική απασχόληση τουλάχιστο επί διετία ή τριετία, εναλλάξ, όλοι οι υπηρετούντες δικαστές. Η σημαντική αύξηση των οργανικών θέσεων των δικαστικών λειτουργών, η οποία νομοθετήθηκε προσφάτως, επιτρέπει ήδη τη λειτουργία ιδιαίτερων ποινικών τμημάτων.

Εισ.Λ.: Ωστόσο, κάποιες φορές δίδεται η (εσφαλμένη και άδικη) εντύπωση ότι για τη βραδύτητα και γενικότερα για τις δυσλειτουργίες της ποινικής δικαιοσύνης ευθύνονται μόνον οι εισαγγελείς. Έτσι όμως, ιδιαίτερα στους νέους εισαγγελείς, δημιουργείται πρόσθετο - πέραν του οφειλόμενου στο φόρτο εργασίας - άγχος και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αίσθημα απογοήτευσης και ανασφάλειας. Ποια η άποψη σας στα ζητήματα αυτά;

Απ: Για τη μη έγκαιρη απονομή της ποινικής Δικαιοσύνης, όπως προκύπτει από όσα ανέφερα προηγουμένως, αναλογεί στους εισαγγελείς το μικρότερο ποσοστό ευθύνης, που εντοπίζεται στους ελάχιστους από αυτούς, οι οποίοι είναι φυγόπονοι ή ανεπαρκείς. Επομένως η μεγάλη πλειοψηφία των εντίμων και φιλότιμων εισαγγελικών λειτουργών δεν πρέπει να αισθάνεται ότι βρίσκεται σε οιονεί απολογητική θέση έναντι του κοινωνικού συνόλου, για τις οποίες δυσλειτουργίες, ατέλειες ή αναποτελεσματικότητες της ποινικής Δικαιοσύνης.

Εισ.Λ.: Τελικά, πόσο ήρεμοι, ασφαλείς και ελεύθεροι μπορούν και πρέπει να αισθάνονται οι Έλληνες εισαγγελείς κατά την ενάσκηση ΤΟW λειτουργικών τους καθηκόντων;

Απ: Ο λαός μας, στο όνομα του οποίου απονέμεται η Δικαιοσύνη, τιμά και σέβεται, σχεδόν στο σύνολο του, το δικαστικό λειτουργό και ιδιαίτερα τον εισαγγελέα και προσβλέπει σ' αυτόν ως εγγυητή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του. Η Δικαιοσύνη, όπως προκύπτει από πρόσφατες έρευνες των τάσεων της κοινής γνώμης, απολαμβάνει τη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη της κοινωνίας μας σε σχέση με τις άλλες λειτουργίες του πολιτεύματος. Οι Έλληνες εισαγγελείς πρέπει να έχουν υπόψη τους τις πιο πάνω διαπιστώσεις και να επιδιώκουν καθημερινά να αναδεικνύονται άξιοι της εμπιστοσύνης αυτής. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και την έκφραση της γνώμης τους πρέπει να ενεργούν αδέσμευτα, υπακούοντας στο νόμο και στη συνείδηση τους και να αισθάνονται ελεύθεροι και ασφαλείς ότι δεν θα ελεγχθούν από ιεραρχικά προϊσταμένους τους, εφόσον οι ενέργειές τους βρίσκονται μέσα στα ανωτέρω πλαίσια.

Εισ. Λ.: Επιτρέψτε μας να επιμείνουμε λίγο στο συγκεκριμένο θέμα και να σας ρωτήσουμε εάν θεωρείτε ότι υπάρχουν δυνατότητες θεσμικών παρεμβάσεων ώστε ο μέσος εισαγγελέας να καταστεί ακόμη πιο αξιοπρεπής στην εργασία του, ακόμη πιο νηφάλιος και ανεξάρτητος στη λειτουργία του;

Απ: Η θεσμική κατοχύρωση του Έλληνα εισαγγελέα είναι επαρκής και μάλιστα θα τη ζήλευαν οι εισαγγελικοί λειτουργοί πολλών χωρών. Όμως, για να καταστεί ο μέσος εισαγγελέας ακόμη πιο αξιοπρεπής στην εργασία του και πιο νηφάλιος και ανεξάρτητος στη λειτουργία του, είναι ανάγκη, όπως έχω επισημάνει και δημόσια κατά το παρελθόν, να αναληφθεί νομοθετική πρωτοβουλία προς τις ακόλουθες δύο κατευθύνσεις **α)** Ενόψει του ότι οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών (δικαστών και εισαγγελέων) αποτελούν εγγύηση για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους, πρέπει να αναμορφωθεί σημαντικά το δικαστικό μισθολόγιο από το επόμενο έτος, αφού το υπάρχον, παρά την πρόσφατη βελτίωση του, ούτε ως "ειδικό" μπορεί να θεωρηθεί, ούτε ως ανταποκρινόμενο στην επιταγή του άρθρου 88§2 εδ.α' του Συντάγματος και

β) Για την αντιμετώπιση του παρατηρούμενου και συνεχώς εντεινόμενου φαινομένου της εξύβρισης δικαστικών λειτουργών, ενώ ασκούν από τη δικαστική έδρα το δικαιοδοτικό τους καθήκον και ενόψει του ότι αυτοί σπανίως υποβάλλουν μηνύσεις σε τέτοιες περιπτώσεις, πρέπει, για την προστασία της τιμής τους, αφού έχει πλέον από δεκαετίας καταργηθεί το αδίκημα της περιύβρισης αρχής, να θεσπισθεί η αυτεπάγγελτη δίωξη των υβριστών, κατά το

μέτρο που η πράξη αυτή εμφανίζεται ως κακόβουλη, με την επιμέλεια του εισαγγελέα της έδρας.

Εισ.Λ.: Λέγεται ότι πλέον ο σύγχρονος εισαγγελέας δεν πρέπει να είναι ούτε πάνω ούτε πέρα από την κοινωνία, αλλά μέσα σ' αυτήν. Πόσο αναγκαίο είναι, αλήθεια, να ασχολούνται οι εισαγγελείς και με θέματα ευρύτερου κοινωνικού, μορφωτικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος;

Απ.: Ο σύγχρονος εισαγγελικός λειτουργός δεν πρέπει να επιτελεί το έργο του μέσα σε ένα αποστειρωμένο περιβάλλον και να ασχολείται αποκλειστικά με τις δικογραφίες, ούτε να θεωρεί ότι είναι υπεράνω της κοινωνίας. Πρέπει να μετέχει στην κοινωνική ζωή, αλλά με ευπρέπεια και κοσμιότητα, αποφεύγοντας κάθε συναναστροφή, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως διαβλητή ή να δημιουργήσει εξαρτήσεις. Η εμπειρία των ανθρωπίνων πραγμάτων, που κατακτάται με συνεχή επιμόρφωση και ενημέρωση, όπως και η ενασχόληση του με θέματα ευρύτερου κοινωνικού, μορφωτικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος είναι απαραίτητη προϋπόθεση όχι μόνο για την ομαλή εξέλιξη της προσωπικότητάς του, αλλά και για την επιτυχή άσκηση των καθηκόντων του.

Εισ.Λ.: Εδώ και τρεις δεκαετίες περίπου ο εισαγγελέας έχει συνταγματικά καταστεί ισόβιος και ανεξάρτητος δικαστικός λειτουργός, η δε εισαγγελία έχει οριστεί ως "δικαστική αρχή ανεξάρτητη από την εκτελεστική εξουσία". Πώς βλέπετε, ωστόσο, τις σχέσεις της εισαγγελίας με την εκτελεστική εξουσία στην πράξη; Πώς, συγκεκριμένα, οριοθετούνται οι σχέσεις αυτές και πού -ενδεχομένως - πρέπει να συγκλίνουν οι λειτουργίες των δύο εξουσιών;

Απ.: Η εισαγγελία, ως δικαστική αρχή ανεξάρτητη από τα δικαστήρια και την εκτελεστική λειτουργία, εντάσσεται στη δικαστική λειτουργία της Πολιτείας. Οι σχέσεις της με την εκτελεστική λειτουργία οριοθετούνται σαφώς από τη θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των κρατικών λειτουργιών (άρθρο 26 του Συντάγματος), προς την οποία είναι ασυμβίβαστη κάθε επέμβαση ή ανάμιξη των οργάνων της εκτελεστικής λειτουργίας στα εσωτερικά δικαστικά πράγματα. Η λειτουργική ανεξαρτησία, που απολαμβάνουν οι εισαγγελείς, όπως και οι δικαστές, και την οποία πρέπει να βιώνουν καθημερινά, τους επιβάλλει ν' αποκρούουν τέτοιες, τυχόν, επεμβάσεις στην άσκηση των καθηκόντων τους. Με όσα ανέφερα προηγουμένως δεν εννοώ ότι οι δύο αυτές κρατικές λειτουργίες πρέπει να βρίσκονται σε κατάσταση μόνιμης αντιπαλότητας. Κάτι τέτοιο δεν θα ευνοούσε την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος. Άλλωστε η Δικαιοσύνη δεν αποτελεί θεσμικό στεγανό, αφού οργανώνεται και λειτουργεί κατά το νόμο, στο πλαίσιο και με τους όρους που θέτει ο νομοθέτης, δηλαδή η κυβερνητική εξουσία, στην οποία έχουν ουσιαστικά συγχωνευθεί η νομοθετική και η εκτελεστική λειτουργία. Και η κυβερνητική εξουσία θα μπορούσε να ενισχύσει τη Δικαιοσύνη, στην επιτέλεση της αποστολής της, αν, σεβόμενη την ανεξαρτησία της, συμβουλευόταν τα θεσμικά όργανα της, όπως τις ολομέλειες των δικαστηρίων και των εισαγγελιών και ιδιαίτερα του Αρείου Πάγου, προκειμένου να ρυθμίσει νομοθετικώς εσωτερικά θέματα της Δικαιοσύνης.

Εισ.Λ.: Κατά το παρελθόν έχουν παρατηρηθεί κάποιες απόπειρες πίεσης και επιβολής απόψεων σε εισαγγελείς, προερχόμενες από εξωθεσμικούς παράγοντες με τη χρήση των Μ.Μ.Ε. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να αντιμετωπισθούν αυτά τα φαινόμενα;

Απ.: Τα Μ.Μ.Ε., στη σύγχρονη εποχή, έχουν αναδειχθεί σε μια μη θεσμοθετημένη εξουσία με μεγάλη δύναμη, τη λεγόμενη "τέταρτη εξουσία", μέσω της οποίας έχουν, κατά το παρελθόν, ασκηθεί από διάφορους κοινωνικούς παράγοντες κάθε είδους πιέσεις, δηλαδή προσπάθειες επηρεασμού του εισαγγελέα προς κάποιες επιθυμητές λύσεις. Ο εισαγγελέας, που ζει μέσα στην κοινωνία και υφίσταται τις επιδράσεις της, πρέπει να λειτουργεί με νηφαλιότητα, έχοντας την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τις πιέσεις και να ανθίσταται σ' αυτές.

Εισ.Λ.: Έχετε ήδη εγγραφεί μέλος της Ενώσεως Εισαγγελέων και μάλιστα ψηφίσατε στις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη του νέου διοικητικού συμβουλίου. Πόσο χρήσιμη

θεωρείται ότι είναι η λειτουργία της Ενώσεως μας, αλλά και των άλλων δικαστικών Ενώσεων;

Απ.: Η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος έχει αποκτήσει στη συνείδηση των εισαγγελικών λειτουργών υψηλό κύρος και αξιοπιστία, τόσο ως επιστημονικό σωματείο όσο και ως συνδικαλιστικός φορέας. Η λειτουργία της, όπως και των άλλων δικαστικών ενώσεων, έχει συμβάλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση των όρων απονομής της Δικαιοσύνης και στη βελτίωση των συνθηκών της ζωής και της εργασίας των δικαστών και των εισαγγελέων.

Εισ.Λ.: Μία από τις θέσεις της Ενώσεως μας αφορά στην επαναλειτουργία του μέτρου της εθελούσιας εξόδου των δικαστικών λειτουργών και ειδικότερα των εισαγγελέων από την υπηρεσία με βελτιωμένους όμως όρους απ' αυτούς που λειτούργησε στις αρχές τις δεκαετίας του '80. Ποια είναι η άποψη σας στο θέμα αυτό;

Απ.: Η επαναλειτουργία του μέτρου της εθελούσιας εξόδου των δικαστικών λειτουργών (δικαστών και εισαγγελέων) με την παροχή σοβαρών κινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση όσων δεν έχουν σοβαρές πιθανότητες περαιτέρω βαθμολογικής εξέλιξης, θα μπορούσε να συντελέσει, αν εφαρμοζόταν σωστά, στην αποσυμφόρηση της επετηρίδας.

Εισ.Λ.: Τα τελευταία ιδίως χρόνια έχει εγερθεί το θέμα της (σχετικής έστω) οικονομικής αυτοτέλειας των εισαγγελιών και των δικαστηρίων. Θεωρείτε ότι η θετική επίλυση του θέματος αυτού θα συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία των δικαστικών υπηρεσιών και κατά πόσον;

Απ.: Τα δικαστήρια και οι εισαγγελίες δεν είναι υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αλλά απολαμβάνουν αυτοτέλειας. Η θέσπιση της οικονομικής αυτοτέλειας τους θα εξασφάλιζε συνθήκες εύρυθμης λειτουργίας τους και απερίσπαστης ενασχόλησης των δικαστών και εισαγγελέων με το έργο απονομής της Δικαιοσύνης, όπως συμβαίνει στις υπόλοιπες χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Δικαστική ανεξαρτησία χωρίς οικονομική αυτοτέλεια δεν είναι νοητή.

Εισ.Λ.: Τελειώνοντας, θα παρακαλούσαμε για τη γνώμη σας σχετικά με το επίπεδο και την επάρκεια των νέων ειδικότερα συναδέλφων μας εισαγγελέων.

Απ.: Οι νέοι συνάδελφοι διαθέτουν, στην πλειονότητα τους, ευρεία κοινωνική μόρφωση και ποικίλη γνώση, αλλά και υψηλό φρόνημα, ψυχικό σθένος και ακέραιο ήθος. Ο δρόμος που επέλεξαν είναι δύσκολος, τους οδηγεί όμως στην ψυχική ικανοποίηση που δοκιμάζει ο δικαστικός λειτουργός όταν, με την εύστοχη κρίση του, απονέμει στην κοινωνία το ύψιστο αγαθό της Δικαιοσύνης.

Εισ.Λ.: Κλείνοντας, κύριε Εισαγγελέα, ποιο θα ήταν το μήνυμα που θα θέλατε ν' απευθύνετε στους εισαγγελείς της χώρας;

Απ.: Θα ήθελα να απευθύνω σε όλους τους εισαγγελικούς λειτουργούς την προτροπή να ασκούν τα καθήκοντα τους με τρόπο ψύχραιμο, θαρραλέο και νηφάλιο και να τους διαβεβαιώσω ότι, κατά την εκπλήρωση του κοινού μας καθήκοντος, θα είμαι πάντοτε συμπαραστάτης τους, πρόθυμος για τη συζήτηση και αντιμετώπιση οποιουδήποτε επαγγελματικού ή προσωπικού τους προβλήματος.

** Το Civilitas.GR και ο «ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» προτίθενται να απομακρύνουν το κείμενο αυτό από την Ιστοσελίδα τους, εάν η αναδημοσίευσή του προσβάλλει κερκημένα πνευματικά ή εμπορικά δικαιώματα (info@civilitas.gr)*